

A Fővárosi Ítéletábra a Kincses István Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Kincses István ügyvéd) által képviselt felperes neve(**felperes címe.**) felperesnek, az **fél neve (fél címe.**, ügyintéző: ...) által képviselt alperes neve(**alperes címe.**) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Balassagyarmati Törvényszék 2015. november 26. napján meghozott 25.P.20.721/2014/37. számú ítélete ellen a felperes részéről 38. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 120.000 (Százhúszezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az ... Kft. alperes munkáltatóval szemben a **Pest Megyei Munkaügyi Bíróságon** folyamatban volt perében – egyéb, a jelen jogvita elbírálása szempontjából érdektelen kereset mellett – annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette az egyenlő bánásmód követelményét, mert munkabére jelentős mértékben alacsonyabb volt, mint a vele hasonló munkakörben dolgozó vezetőké. Erre tekintettel az Mt. 5. §. és 142/A. §-ban foglaltak szerint kérte az elszámolást.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes ezen keresetét az Mt. 5. §. és 142/A. § (1) – (2) és (4) bekezdése alapján bírálta el, és azt elutasította. Ítéletének indokolásában kifejtette, hogy az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 19. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek kell bizonyítani, hogy hátrány érte és a jogsértéskor rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal. Ennek bizonyítása esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta vagy az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani. Az Mt. és az Ebktv. hivatkozott rendelkezéseiből következően a perben a felperesnek kellett azt bizonyítania, hogy munkabére lényegesen kevesebb volt az alperesnél vele egyenlő értékű munkát végző személyek munkabérénel.

Az elsőfokú bíróság az eljárása során azt vizsgálta, hogy a ..., ..., ..., **valamint** ... vezetői és a felperes munkája az Mt. 142/A. § (2) bekezdésében foglalt ismérvek alapján egyenlő értékűnek minősült-e. Az elsőfokú bíróság a felek nyilatkozatai, a csatolt munkaszerződések, munkaköri leírások és egyéb okirati bizonyítékok, valamint tanúvallomások alapján azt állapította meg, hogy a felperes munkája néhány hasonló elemről eltekintve az elvégzett munka természetére, minőségére és különösen a vezetői felelősségre figyelemmel nem volt egyenértékű a felperes által megnevezett egységvezetők munkájával.

A felperes a perben kifogásolta a laboratórium teljesítményének az elszámolását, illetve a munkabére ez alapján történő megállapítását is. Ebben a körben az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a felperes önmagának is ellentmondó nyilatkozatokat tett és előadásait nem bizonyította. Az elsőfokú bíróság a laboratórium tudományos jellegére vonatkozó felperesi állítást a ...t létrehozó 1999/02. számú határozat, a felperesnek a 7. sorszámú beadványa mellékleteként csatolt, a laboratóriumvezetői állásra 1995. szeptember 12-i dátummal készített pályázati anyagának tartalma, továbbá tanúvallomások alapján vizsgálta.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett. Fellebbezésében a hátrányos megkülönböztetésre alapított kereseti kérelmének elutasítását azért sérelmezte, mert álláspontja szerint a becsatolt bizonyítékai az alperes magatartását alátámasztották. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem jól állapította meg a bizonyítási terhet, mert a munkáltatónak kell bizonyítani, hogy eljárása nem sértette a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket. Az ítélet kifejtett indokolásából nem következik, hogy miért nem volt egyenértékű a munkája a többi egységvezető munkájával, és nem felel meg a valóságnak az elsőfokú bíróságnak az összehasonlításba bevont osztályvezetők munkájának egyenértékűségére vonatkozó megállapítása.

A **Pest Megyei Bíróság**, mint másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság mindkét kereseti kérelem tekintetében a tényállás megállapításánál a bizonyítékokat a Pp. 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a maguk összességében értékelte, a levont következtetései helytállóak.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a munkaügyi bíróság a felperes hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kereseti kérelmét az elbíráláskor hatályos Mt. 5. §-a és 142/A. §-a alapján bírálta el. Az ügy érdemi elbírálására azonban nem volt hatása, mivel az egyenlő bánásmód követelménye tartalmazza a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is.

A jogerős ítélet ellen a felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amely tartalma szerint a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az alperes kereset szerinti marasztalására irányult. A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidőn belül előterjesztett kérelmében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a hátrányos megkülönböztetés kérdését téves szempontból vizsgálta, mert nem az egyes szervezeti egységek helyzete, hanem a munkakörök, munkaköri leírások, valamint a ténylegesen végzett munka az irányadó. Arra hivatkozott, hogy a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható: a felperes munkaköre, valamint az általa ténylegesen végzett munka jellege összehasonlítható az alperesnél alkalmazásban álló többi osztályvezető által végzett munkával és az összehasonlítás alapján kijelenthető, hogy a velük, valamint a felperessel szembeni elvárások hasonlóak voltak. Állította azt is, hogy az alperesnél alkalmazott teljesítmény és bevétel orientált bérezési rendszer léte is alkalmas a hátrányos megkülönböztetésre. A jogerős ítélet azért jogszabálysértő, mert a bíróság ugyan a tényállást helyesen állapította meg, de az okirati bizonyítékokkal ellentétes, logikai hibákat vétő ítéletet hozott.

A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő leteltét követően benyújtott felülvizsgálati kérelem kiegészítésében egyebek mellett arra hivatkozott, hogy nem fogadható el a jogerős ítélet azon indokolása, hogy az ügy érdemi elbírálására nem volt hatása a munkaügyi bíróság azon eljárásának, miszerint a felperes hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó keresetét az Mt. 5. §. és 142/A. § rendelkezéseinek az elbíráláskor (2008. május 27.) hatályos előírásai alapján vizsgálta, mert az egyenlő bánásmód követelménye tartalmazza a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is.

Ezt azért vitatta, mert az elbíráláskor hatályos Mt. 5. §. szerint a 2004. január 28. (helyesen január 27.) napján hatályba lépett Ebktv. értelmében az érdemi elbíráláshoz az alperesnek csak akkor kell bizonyítania, hogy megtartotta az egyenlő bánásmód követelményét, ha a felperes az Ebktv. 19. §

(1) bekezdés előírása szerint bizonyítja, hogy hátrány érte. A felperes alperesnél töltött munkaviszonya azonban az Ebktv. hatályba lépése előtti időszakra esett. Az Mt. 5. § (8) bekezdésének 2004. január 28. (helyesen január 27.) előtt hatályos előírása szerint a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket nem sértette.

A Legfelsőbb Bíróság a **Pest Megyei Bíróság** jogerős ítéletét hatályában fenntartotta. Kifejtette, hogy a Pp. 272. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelmet az elsőfokú határozatot hozó bíróságnál a határozat közlésétől számított 60 napon belül kell benyújtani. Ez azt is jelenti, hogy annak utólagos kiegészítésére nincs mód. Ebből következően a felülvizsgálati eljárásban kizárólag a 60 napon belül előterjesztett felülvizsgálati kérelemben foglaltak voltak a vizsgálat tárgyává tehetőek.

Megállapította, hogy a hátrányos megkülönböztetés és az egyenlő bánásmód megsértése körében tévesen hivatkozott a felperes arra, hogy a bérezés szempontjából nem az egyes szervezeti egységek helyzete, hanem a munkakörök, a munkaköri leírások, valamint a ténylegesen végzett munka jellege az irányadó.

Az Mt. 142/A. § (1) – (2) és (4) bekezdés helytálló értelmezésével állapították meg az eljáró bíróságok, hogy az egyes szervezeti egységek nem voltak azonos helyzetben, így az osztályvezetők feladatai, a velük szemben támasztott elvárások, a munkaköri leírások azonossága mellett sem voltak egyformák, így az ezért járó munkabér összege önmagában nem alapozta meg a hátrányos megkülönböztetés megállapíthatóságát.

A teljesítmény- és bevétel orientált bérezési rendszer alkalmazásának vizsgálata pedig a jelen per tárgyát nem képezhette, mert az a munkáltató működési körébe tartozó kérdés.

A felperes keresetében azt kérte, hogy a bíróság bírósági jogkörben okozott kár megtérítése címén kötelezze az alperest 29.088.597 forint és kamatainak megfizetésére, amely összegből

- az előzményi ügy perköltsége: 724.720 forint tőke és kamatai,
- a közvetett hátrányos megkülönböztetésből származó elmaradt munkabére és közúti baleset nyomán gépjármű-felelősségbiztosítás alapján „ereje megfeszítése” címén járó, az elmaradt munkabér 40%-ának megfelelő mértékű elmaradt járadék összege: 22.218.319 forint tőke és kamatai,
- a közvetett hátrányos megkülönböztetése következtében elmaradt nyugdíja: 6.145.558 forint tőke és kamatai.

Ezen túlmenően az elmaradt nyugdíj kompenzálására 2015. január 1. napjától a 2004-ben esedékes összegű havi nyugdíj-különbségnek a nyugdíjemelések százalékában évente megnövelt összegű havi járadék megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Fenntartotta jogát egyéb nem vagyoni kárai érvényesítésére.

Keresetének jogszabályi alapjaként a Pp. 2. § (1), (2) és (3) bekezdését, valamint a Ptk. 339. § (1) bekezdését és 349. § (1) és (3) bekezdését jelölte meg.

Keresetének ténybeli alapjául arra hivatkozott, hogy az előzményi perben a hátrányos megkülönböztetésre alapított keresetének elbírálása során az alperes súlyos, az ítéletre alapvetően kiható bírósági műhibát követett el. Az alapperben eljáró valamennyi bíróság azzal követte el a súlyos szabályszegést, hogy az Ebktv.-re; olyan jogszabályra alapozta a bizonyítási terhek kiosztását, amely jogszabály a hátrányos megkülönböztetés 1996 és 2003 év közötti időtartamában még nem volt hatályban.

Az eljáró bíróságok megszegték a tényállás törvényes megállapítására és az ítélet indokolására vonatkozó Pp. 206. § (1) és Pp. 221. §. tételes eljárási szabályok rendelkezéseit, amely bírósági jogalkalmazási hiba kirívóan okszerűtlen, iratellenes, logikai ellentmondáson alapuló tényállásra

vezetett. Az alperes két okirati bizonyítékot, – nevezetesen az ... számú szabványt, valamint a 2004. április 2-án kiadott minőségpolitikát – úgy mellőzte a bizonyítékok közül, hogy azt nem indokolta. Az okirati bizonyítékok mellőzése azért jelent súlyos eljárási szabálysértést, mert a két okirat felülírta valamennyi tanú állítását, az alkalmazott bizonyítás technikáját és ellenbizonyítási kötelezettséget keletkeztetett volna az előzményi per alperese terhére, tehát a bizonyítási teher megfordítását eredményezte volna.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. A felperes bizonyítási teherre vonatkozó álláspontjával szemben arra hivatkozott, hogy a munkaügyi perekre vonatkozó speciális eljárási szabályok sem követelik meg az ún. nemleges bizonyítást. Annak jogkövetkezményét kell levonni a munkaügyi perben is, ha a felperes által megjelölt tényállással és felajánlott eredményes bizonyítással szemben az ellenérdekű fél nem tud eleget tenni az ún. ellenbizonyítási kötelezettségének. Az elsőfokú bíróság elvégezte a rendelkezésre álló bizonyítékok tényállás megállapításához szükséges mérlegelését. A mérlegelés kiterjedt a munkaszerződések és tanúvallomások értékelésére, és az ítélet rögzíti, hogy a tanúvallomásokkal és okirati bizonyítékokkal szemben kellett volna a felperesnek bizonyítást felajánlania, amelyeknek nem tett eleget. Hivatkozott arra is, hogy a bizonyítási teherrel kapcsolatos jelen perbeli kifogásait a felperes már a Kúria előtti eljárásban is előadta, ennek ellenére a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Érvelése szerint a felperes keresete azért is alaptalan, mert a kártérítési per nem szolgálhat új jogorvoslati fórumként. A bizonyítási teherrel kapcsolatos kérdésekben, továbbá a bizonyítékok értékelése tekintetében az alapperben eljáró bíróságok állást foglaltak, ezt a kártérítési perben nem lehet újraértékelni.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította.

Indokolásában kifejtette, hogy a perben eldöntendő kérdés az volt, hogy az Mt. mely időszakban hatályos rendelkezéseit kell alkalmazni, illetve az Ebktv. 19. §-ának rendelkezései irányadóak-e. Megállapította, hogy az alapperben első fokon eljáró bíróság a jogvitát az elbírálás idején hatályos szabályok szerint bírálta el, tehát az Mt. 5. §-ának 2004. január 27. napjától hatályos szövege, valamint az Ebktv. 19. §-a szerint. Így a bizonyítási terhet is ezen rendelkezéseknek megfelelően osztotta ki és ennek megfelelően hívta fel a feleket bizonyítási kötelezettségük teljesítésére. Az alapperben első fokon eljáró bíróságnak ez a gyakorlata egyértelműen megfelelt a Legfelsőbb Bíróság által folytatott gyakorlatnak és az, hogy a bíróság a jogszabály melyik időponttól hatályos szövegét alkalmazza, ismert volt a felperes előtt is. Az alapperben tehát nem arról volt szó, hogy az eljáró bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a jogvita elbírálására mely időpontban hatályos jogszabályokat kell alkalmazni, hanem ebben a kérdésben állást foglaltak. A felperes fellebbezése és felülvizsgálati kérelme folytán másodfokon, illetve a felülvizsgálati eljárásban eljáró bíróság is rámutatott arra, hogy az elsőfokú bíróság által alkalmazott szabályok voltak irányadóak a jogvita elbírálására. Megjegyezte az elsőfokú bíróság azt is, hogy az Mt. 5. §-ának a keresetlevél benyújtásakor hatályos (8) bekezdéséből sem következik az, hogy a felperesnek a hátrányt nem kellett volna bizonyítania.

Kifejtette az elsőfokú bíróság, hogy a kártérítési per nem lehet annak fóruma, hogy a felperes az alapperben eljáró bíróságoktól eltérő álláspontját kikényszerítse és a kártérítési perben eljáró bíróság nem vizsgálhatja felül a munkaügyi bíróság szakmai állásfoglalását az alkalmazandó jog vonatkozásában. A kártérítési per tárgyát kizárólag az képezheti, hogy az alperes megvalósított-e olyan jogszabálysértést, amely kirívóan súlyos.

Az eljáró bíróságok egyértelműen megindokolták, hogy miért az ott megjelölt időszakban hatályos jogszabályok alapján kerül sor a bizonyítási teher meghatározására, a bizonyítási kötelezettség

kiosztására, ami egyébként a Kúria által követett – a BH2004.255. számú eseti döntésben közzé is tett – gyakorlatnak és a felperes perben elfoglalt álláspontjának sem mond ellent.

Az alperes tehát nem valósított meg az alkalmazandó jog meghatározása során kirívó jogszabálysértést. A felperes ugyan vitatta azt a kialakult bírói gyakorlatot, hogy csak a súlyos, kirívó jogszabálysértés alapozhatja meg az eljáró bíróságok kártérítési felelősségét. Az elsőfokú bíróság azonban nem csak kirívó, de semmilyen jogsértést nem tudott megállapítani. Hiányzott tehát az a jogellenes magatartás, amely a kártérítés feltétele. Az ugyanis, hogy az alperes a felperes későbbi álláspontjától eltérő álláspontot foglalt el, nem minősül jogellenesnek.

Az elsőfokú bíróság nem tartotta alaposnak a felperes arra alapított keresetét sem, hogy az alperes jogellenes magatartást valósított meg azáltal, hogy a tényállás megállapítása során két okirati bizonyítékot mellőzött. A bírósági jogkörben okozott kár megállapíthatóságának feltétele ugyanis az, hogy a felperes a rendes jogorvoslati jogát kimerítette vagy a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható. A felperes az alapperben hozott elsőfokú ítélet ellen benyújtott fellebbezésében nem sérelmezte az alapperben eljáró elsőfokú bíróság által indokolás nélkül mellőzött bizonyítékokat. A perben az ügy ura a felperes, a bíróságnak ítéletében azokra a felvetésekre kell választ adnia, amelyeket a felperes a keresetében érvényesít. A másodfokú bíróság, illetve a Legfelsőbb Bíróság pedig nyilvánvalóan a fellebbezés és a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül az elsőfokú, illetve a jogerős ítéletet.

Kifejtette az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperes keresete a Ptk. 349. §. mellett a Pp. 2.§. alapján sem foghatott helyt, mert a rendelkezésre álló adatok alapján a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme sem volt megállapítható.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett. Elsődleges fellebbezésében azt kérte, hogy az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva közbenső ítéletben állapítsa meg, hogy az alperes bírósági jogkörben eljárva kárt okozott és kötelezze az elsőfokú bíróságot a kereset összegszerűségével kapcsolatos bizonyítási eljárás lefolytatására.

Másodlagos fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányult, amelyet azzal indokolt, hogy az elsőfokú bíróság nem teljesítette az alapperben eljáró bírák tanúkénti kihallgatására irányuló bizonyítási indítványát.

Illetéktakarékossági okokból keresetét 1.500.000 forintra leszállította azzal, hogy amennyiben közbenső ítélet megállapítja az alperes felelősségét, a kereset összegének módosítására vonatkozó jogait fenntartja.

Fellebbezésében fenntartotta azt az elsőfokú eljárás során is kifejtett álláspontját, hogy súlyos jogalkalmazási hibát vétett az alperes, amikor a munkáltató által 2004. évet megelőzően, – az 1996 és 2003 közötti időtartamban – megvalósított hátrányos megkülönböztetés elbírálására a 2004. január 27. napján hatályba lépett Ebtv. bizonyítási teherrel kapcsolatos előírásait alkalmazta és ezáltal a bizonyítási kötelezettséget a felperesre terhelte.

Súlyos jogalkalmazási hibának tekintette fellebbezésében is, hogy az alperes két okirati bizonyítékot indokolás nélkül figyelmen kívül hagyott, holott azok figyelembevételére esetén a hátrányos megkülönböztetés ténye a munkáltatóra vonatkozó szabályzati szinten teljes mértékben bizonyítottá vált volna. A súlyos jogsértést azzal követte el a felperes, hogy a Pp.-ben rögzített bizonyítási szabályokat megsértette, bizonyítékokat úgy hallgatott el, hogy azt az ítéletben nem indokolta.

Megállapítható tehát az alperes jogellenes magatartása és azzal okozati összefüggésben bizonyított a felperes kárának bekövetkezése is.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a perben értékelte, hogy melyik fél hogyan teljesítette a hibás teherkiosztás alapján a bizonyítási kötelezettségeit. Ez pedig a bizonyítékok újraértékelési tilalmába

ütköző eljárást jelent.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság mellőzte az alapügyben eljáró bírák tanúkénti kihallgatására irányuló bizonyítási indítványát. Ezáltal az alperes meghallgatás nélkül mentesítette az elkövető személyeket eljárásuk következményei alól és az alól is, hogy a bizonyítékok elhallgatásának okairól magyarázatot adjanak. Állította, hogy az alperes ezen eljárása a Pp. 2. §-ába ütközik.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte annak megállapításával, hogy a fellebbezésben 1.500.000 forintra történt keresetleszállítás folytán ezen összeget meghaladóan az ítélet keresetet elutasító rendelkezése részjogerőre emelkedett. Hivatkozott arra, hogy a bírósággal szemben indított kártérítési per nem jelenthet új jogorvoslati lehetőséget a fél számára kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára és nem szolgálhat kártérítés alapjául, ha a fél a jogerős ítéletet érdemben vagy eljárási szabálysértésre hivatkozással továbbra is vitatja. Még inkább nincs jogszabályi lehetőség a felülvizsgálati eljárásban hatályában fenntartott jogerős ítélet jogszerűségének kártérítési eljárásban való megkérdőjelezésére. Álláspontja szerint önmagában az a körülmény, hogy a Legfelsőbb Bíróság az alapperben hozott jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, az alperes jogellenes eljárását teljes mértékben cáfolja, döntésének jogszerűségét igazolja.

A jogellenes alperesi magatartás nem nyert bizonyítást, ebből következően nem értelmezhető, illetve nem állapítható meg az okozati összefüggés megléte sem. Az alperes nem okozhatott kárt a felperesnek azzal, hogy jogszerűnek minősített érdemi döntésében a felperes alapperben előterjesztett keresetét elutasította. Ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a felperes keresetének jogszabályi feltételeit nem látta megállapíthatónak, és a keresetet jogalap hiányában elutasította.

A döntést hozó bírák tanúkénti kihallgatásától, illetve egyéb bizonyítás lefolytatásától sem várható a per érdemét befolyásoló döntés, ezért alaptalan a felperesnek a bizonyítás kiegészítése érdekében tett hatályon kívül helyezésére irányuló kérelme is.

A felperesnek mind az elsőfokú ítélet megváltoztatására és az alperes által közigazgatási jogkörben okozott kár megállapítását tartalmazó közbenső ítélet hozatalára, mind az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezése alaptalan.

Az ítélet tábla az alperes fellebbezési ellenkérelmével összefüggésben elsődlegesen az alábbiakra utal:

Helyes az alperesnek az a fellebbezési ellenkérelemben kifejtett jogi álláspontja, hogy a bírósággal szemben közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésére irányuló per indítása nem jelenthet új jogorvoslati lehetőséget a fél számára kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára és nem szolgálhat kártérítés alapjául, ha a fél a jogerős ítéletet érdemben vagy eljárási szabálysértésre hivatkozással továbbra is vitatja. A felperes a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésére alapítottnak az alperes bírósági jogkörben okozott kár megtérítésére kötelezését kérte. Bírósági jogkörben okozott kárról akkor lehet szó, ha az igazságszolgáltatás gyakorlásával, tehát a bíróság feladatainak teljesítése körében megvalósított tevékenységgel vagy mulasztással okozati összefüggésben keletkezett. Az ilyen kár megtérítését igénylőnek kell az általános szabályoknak megfelelően bizonyítania, hogy a bíróság jogellenes tevékenységével vagy mulasztásával okozati összefüggésben álló kára keletkezett. A bírósággal szemben indított kártérítési per azonban nem jelenthet új jogorvoslati lehetőséget a fél számára a kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára és nem szolgálhat kártérítés alapjául, ha a fél a jogerős ítéletet érdemben vagy eljárási szabálysértésre hivatkozva továbbra is vitatja. Ez a Pp. 229. § (1) bekezdés rendelkezésén alapul, amely szerint a keresettel érvényesített jog tárgyában hozott ítélet jogereje kizárja, hogy

ugyanabból a tényalapról származó, ugyanazon jog iránt, ugyanazok a felek, egymás ellen új keresetet indíthassanak vagy az ítéletben már elbírált jogot egymással szemben egyébként vitássá tehessek (anyagi jogerő). A jogerős bírósági döntés mindenkire nézve, így a kártérítési per bíróságára is kötelező, és az anyagi jogerőre figyelemmel a jogerős döntések véglegesek. A végérvényesen mindenkire kötelező anyagi jogerőből az következik, hogy a kártérítési perben a kártérítés szempontjából az ítélet jogellenessége nem állapítható meg, valójában tehát a bíróság jogerős ítéletének védettsége van; a véglegesen elbírált vita a bírói jogkörben okozott kártérítés iránt indult per tárgyává nem tehető.

Ez azonban nem zárja ki a bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránti igényt abban az esetben, ha voltak olyan anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések, amelyek okozati összefüggésben állnak a felperes állított és bizonyított károsodásaival (Kúria Pfv.III.21.391/2013/17; Pfv.III.22.106/2010/11. és Pfv.III.20.379/2013/7. számú ítélet).

Az alapperben hozott ítélet anyagi jogereje tehát önmagában nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a felperes a bírói jogkörben okozott kár megtérítése iránt indult perben arra hivatkozással kérje az alperes kártérítés fizetésére kötelezését, hogy az alapperben olyan anyagi jogi jogszabálysértés történt, amely számára kárt okozott.

A perben eldöntendő kérdés az volt, hogy az alperes kirívóan súlyos jogsértést valósított-e meg és a felperesnek ezáltal kárt okozott-e azzal, hogy eljárása során a felperes által állított 1996 és 2003. év közötti időtartamban bekövetkezett sérelmére a 2004. január 27. napján hatályba lépett 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) rendelkezéseit alkalmazta a felperes által állított hátrányos megkülönböztetés időtartamában hatályos 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mtv.) 5. §-ának rendelkezései helyett;

– illetve kirívóan súlyos jogsértést valósított-e meg azáltal, hogy az alapperben a felperes által hivatkozott két okirati bizonyítékot – az ... számú szabványt és az alapper alperesének 2002. április 2. napján kiadott minőségpolitikáját – a bizonyítékok közül indokolás nélkül mellőzte.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság indokolását az alábbiak szerint pontosítja és kiegészíti:

A felperes által állított hátrányos megkülönböztetés 1996. és 2003. év közötti időtartamában hatályos Mt. 5. §-a az alábbiak szerint rendelkezett:

1.) Az 1996. január 1. és 2001. június 30. napja között hatályos jogszabályi szöveg:

A hátrányos megkülönböztetés tilalma és az előnyben részesítés kötelezettsége:

5. § (1) bekezdés: A munkaviszonnyal kapcsolatosan tilos hátrányos megkülönböztetést alkalmazni a munkavállalók között nemük, koruk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdek-képviselői szervezethez való tartozásuk vagy ezzel összefüggő tevékenységük, továbbá minden egyéb, a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatt. Nem minősül hátrányos megkülönböztetésnek a munka jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő megkülönböztetés.

5. § (2) bekezdés: Ha a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megszegésével kapcsolatban vita merül fel, a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása az (1) bekezdésben foglaltakat nem sértette.

2.) A 2001. július 1. és 2004. január 26. napja között hatályos jogszabályi szöveg:

A hátrányos megkülönböztetés tilalma és az előnyben részesítés kötelezettsége:

5. § (1) bekezdés: A munkaviszonnyal kapcsolatosan tilos hátrányos megkülönböztetést alkalmazni

a munkavállalók között nemük, koruk, családi vagy fogyatékos állapotuk, nemzetiségük, fajuk, származásuk, vallásuk, politikai meggyőződésük, munkavállalói érdekképviselőhez való tartozásuk vagy ezzel összefüggő tevékenységük, továbbá minden egyéb a munkaviszonnyal össze nem függő körülmény miatt.

5. § (2) bekezdés: E törvény alkalmazása során közvetett hátrányos megkülönböztetés valósul meg, ha az érintett munkavállalói kör – az (1) bekezdésben felsorolt jellemzők alapján – túlnyomórészt egységes csoportnak tekinthető és a munkaviszonnyal kapcsolatos, formálisan mindenkiel szemben azonos követelményt támasztó vagy mindenkinek azonos jogot biztosító rendelkezés, intézkedés, feltétel, gyakorlat rájuk nézve aránytalanul kedvezőtlen, kivéve ha ez megfelelő és szükséges, illetve objektív tényezőkkel indokolható.

...

5. § (8) bekezdés: A munkáltató eljárásával kapcsolatos vita esetén a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket nem sértette.

A felperes a keresetlevelet 2004. január 10. napján terjesztette elő. Keresetében azonban még kizárólag annak megállapítását kérte, hogy az alapper alperese munkaviszonyát jogellenesen szüntette meg és kérte az eredeti munkakörébe történő visszahelyezését.

Az alapper alperese által a felperessel szemben alkalmazott hátrányos megkülönböztetésre a felperes csak a 2004. június 17. napján benyújtott beadványában hivatkozott és a 2004. június 29. napján tartott tárgyaláson terjesztette elő azt a kártérítési keresetét, amelynek jogalapját abban jelölte meg, hogy a felperes nem egyenlő elbánásban részesült a többi vezető beosztású dolgozóval, ezért a bére sokkal alacsonyabb volt. (**Pest Megyei Munkaügyi Bíróság 1.M.37/2004/8. számú jegyzőkönyv 1. oldal**)

3.) A felperes hátrányos megkülönböztetésre alapított kártérítési keresetének előterjesztésekor az Mt. 5. §-ának az Ebktv. által módosított, 2004. január 27. napjától kezdődően hatályos szövege a következő volt:

Az egyenlő bánásmód követelménye:

5. § (1) bekezdés: A munkaviszonnyal kapcsolatban az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

5. § (2) bekezdés: Az egyenlő bánásmód követelménye megsértésének következményeit megfelelően orvosolni kell, amely nem járhat más munkavállalói jogainak megsértésével, illetve csorbításával.

Az Ebktv. 19. § (1) és (2) bekezdésének a 2004. január 27. napjától 2006. december 31. napjáig hatályos rendelkezése pedig az alábbi volt:

A bizonyítás szabályai:

19. § (1) bekezdés: Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásokban a jogsérelmet szenvedett félnek vagy a közérdekű igényérvényesítésre jogosultnak kell bizonyítania, hogy

a) a jogsérelmet szenvedő személyt vagy csoportot hátrány érte és

b) a jogsérelmet szenvedő személy vagy csoport a jogsértéskor – ténylegesen vagy a jogsértő feltételezése szerint – rendelkezett a 8. §-ban meghatározott valamely tulajdonsággal.

19. § (2) bekezdés: Az (1) bekezdésben foglaltak bizonyítása esetén a másik felet terheli annak bizonyítása, hogy

a) megtartotta, vagy

b) az adott jogviszony tekintetében nem volt köteles megtartani az egyenlő bánásmód követelményét.

A felperes a jogsérelmet abban látta, hogy az Ebktv. a bizonyítási terhet megfordította az Mt. rendelkezéseihez képest, és annak következtében, hogy az alperes az alapperben az Ebktv. rendelkezéseit, illetve az Mt. a 2004. január 27. napjától hatályos 5. §-ának rendelkezéseit alkalmazta, a felperest kötelezte bizonyításra; holott a vizsgált időszakban a munkáltatót terhelte volna annak bizonyítása, hogy nem követett el hátrányos megkülönböztetést. A fordítottan kiosztott bizonyítási terhet tekintette olyan súlyos jogalkalmazási hibának, amely a felperes részére kárt okozott.

Téves a felperesnek az a jogi álláspontja, hogy az Mt. 5. § (2) bekezdésének az 1996. január 1. és 2001. június 30. napja közötti időtartamban hatályos szövege, valamint a Mt. 5. § (8) bekezdésének a 2001. július 1. napjától 2004. január 26. napjáig hatályos szövege alapján ne terhelte volna a felperest az őt ért hátrány bekövetkezése tényének bizonyítása és ezt a kötelezettségét csak az Ebktv. 2004. január 27. napjától hatályos 19. §-a teremtette meg.

A bizonyítási tehernek az Mt. 5. § (2) bekezdésében, majd a 2001. július 1. napjától hatályos 5. § (8) bekezdésében megfogalmazott szabályát ugyanis az alábbiak szerint kell értelmezni:

A Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott általános szabály értelmében a per eldöntéséhez szükséges, jogi szempontból jelentős tény annak kell bizonyítania, aki a per során arra hivatkozik, akinek érdekében áll, hogy azt a bíróság valóban fogadja el. Az általános szabályok alkalmazása esetén, diszkriminációs ügyekben is a jogsérelmet szenvedett munkavállalónak kellene bizonyítania, hogy a munkáltató megsértette a jogát. A hátrányos megkülönböztetés körülményeiről azonban túlnyomórészt a munkáltató rendelkezik bizonyítási eszközökkel, ami szinte lehetetlenné tenné a bizonyítást. Ezért az Mt. 2001. június 30. napjáig hatályos 5. § (2) bekezdése a bizonyítás teher megfordításával „rákényszeríti” a munkáltatót a rendelkezésére álló valamennyi tény és körülmény feltárására, mert így mentesülhet a felelősség alól. Az Mt. 2001. június 30. napjáig hatályos 5. §-ának (2) bekezdése azt írta elő, hogy amennyiben a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatosan a munkáltató eljárását illetően vita merül fel, a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy nem sértette meg a hátrányos megkülönböztetés tilalmát; illetve a 2001. július 1. napjától hatályos 5. § (8) bekezdés szerint pedig nem sértette a munkáltató eljárása a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó rendelkezéseket.

Az Mt. 5. § (2) bekezdésén, majd a később hatályos Mt. 5. § (8) bekezdésén alapuló, a munkáltatóra háruló bizonyítási teherből következően a per eldöntéséhez szükséges tények bizonyításának sikertelensége a munkáltató terhére esik.

Egyértelmű, hogy a hátrányos megkülönböztetésre való pusztán hivatkozás nem elégséges, azonban a bizonyítási teher megfordításából következően elegendő, ha a jogsérelemre hivatkozó fél bizonyítja azt a tényt, hogy hátrány érte. Ezt követően a másik félnek kell kimentenie magát, bizonyítania, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta.

A felperesnek az alapperben tehát akkor is bizonyítania kellett volna a hátrány bekövetkezését, ha az alperes a felperes által sérelmezett Ebktv. 19. § helyett az Mt. 2001. június 30. napjáig hatályos 5. § (2) bekezdését vagy a 2001. július 1. napjától hatályos 5. § (8) bekezdését alkalmazza. A hátrányt szenvedett fél bizonyítási kötelezettségét tehát nem a 2004. január 27. napján hatályba lépett Ebktv. 19. §-a teremtette meg, hanem az azt megelőzően hatályos Mt. szabályai szerint is fennállt ilyen bizonyítási kötelezettség.

A bizonyítási tehernek ezt a bírói gyakorlat által alkalmazott értelmezését a Legfelsőbb Bíróság a

BH2004. 2005. számú eseti döntésében fejtette ki.

Az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben ez az eseti döntés nem alkalmas azon érvelés alátámasztására, hogy ebben az eseti döntésben a Legfelsőbb Bíróság a 2000. április 17-én bekövetkezett hátrányos megkülönböztetésre a jogvita elbírálásakor hatályos, a 2004. január 27-i hatállyal módosított Mt. 5. §-át alkalmazta. Az eseti döntésből az tűnik ki, hogy az eljáró bíróság az Mt.-nek a hátrányos megkülönböztetés időpontjában, 2000. április 17. napján hatályos 5. § (2) bekezdését alkalmazta. Az ekkor hatályos 5. § (2) bekezdés rendelkezik ugyanis akként, hogy: ha a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megszegésével kapcsolatban vita merül fel, a munkáltatónak kell bizonyítania, hogy eljárása az (1) bekezdésben foglaltakat nem sértette.

Mindebből az következik, hogy az Ebktv. 19. §-ának új szabályai lényegében nem módosították azt a bizonyítási szabályt, amely szerint a felperesnek az őt ért hátrány bekövetkeztését bizonyítania kell. A felperesnek tehát a jogvita elbírálása idején hatályos jogszabályok alkalmazása nem okozhatott kárt. Ezt fejtette ki a ... Bíróság is az Mf.20.583/2009/4. számú ítéletének indokolásában, amikor arra utalt, hogy az ügy érdemi elbírálására nem volt hatása annak, hogy az elsőfokú munkaügyi bíróság a felperesnek a hátrányos megkülönböztetésre vonatkozó kereseti kérelmét az elbíráláskor hatályos Mt. 5. §-a és 142/A. §-a alapján bírálta el.

Az ítéletábra álláspontja szerint tehát – az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtett indokokon túlmenően – azért sem áll fenn a bírósági jogkörben okozott kár megtérítésének a jogalapja, mert az a tény, hogy az alperes a jogvita eldöntésére az elbíráláskor hatályos jogszabályi rendelkezéseket alkalmazta, a felperes számára nem okozott kárt.

Alapvetően hivatkozik a felperes fellebbezésében arra is, hogy az elsőfokú bíróság az alapperben lefolytatott bizonyítás eredményét újraértékelte. Önmagában az ugyanis, hogy az elsőfokú bíróság ítéletében részletesen rögzítette, hogy az alapperben eljáró bíróság a bizonyítási terhet hogyan osztotta ki, a felperes milyen bizonyítási indítványokat terjesztett elő, és a lefolytatott bizonyítás eredményét a bíróság hogyan értékelte, nem jelenti a bizonyítékok újraértékelését.

Teljes mértékben osztja az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját is, hogy a Ptk. 349. § (1) bekezdésének második fordulataiban megállapított korlát miatt a felperes jelen perben nem hivatkozhat arra, hogy az alapperben eljáró bíróságok két okirati bizonyítékot mellőztek, a mellőzés indokolása nélkül.

A Pp. 235. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a fellebbezésben meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a fellebbezés irányul és elő kell adni, hogy a fél a határozat megváltoztatását mennyiben és milyen okból kívánja.

Amennyiben a felperes az alapperben hozott elsőfokú ítélet megváltoztatását azért kérte, mert az ott eljáró elsőfokú munkaügyi bíróság nem bírálta el az általa hivatkozott két okirati bizonyítékot, erre a fellebbezésben kifejezetten hivatkoznia kellett volna. Nem tekinthető ilyen határozott fellebbezési hivatkozásnak a felperes elsőfokú ítélet ellen benyújtott 1.M.37/2004/78. számú fellebbezésének 5. oldalán tett az a megjegyzés, hogy: „a valótlan tartalmú alperesi nyilatkozatokat részletesen cáfoltam a 34., 43., és 56. sorszámú felperesi beadványaimban.”

A felperes ugyanis a 34. számú beadványban 23 darab, a 43. sorszám alatti beadványban 39 darab, az 56. sorszám alatti beadványban pedig 29 darab okirati bizonyítékot csatolt. Amennyiben az összesen 91 darab csatolt okirati bizonyíték közül a jelen perben sérelmezett 2 darab okirati bizonyíték bizonyítékként történő mérlegelésének hiányát sérelmezte, akkor ezt a fellebbezésében egyértelművé kellett volna tennie. Iratellenesen hivatkozik ugyanakkor a felperes arra (fellebbezés 12. oldal 2. bekezdés), hogy a két okirati bizonyítékot a fellebbezésben pontosan megjelölte.

Alapítan a felperes másodlagosan előterjesztett, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére irányuló fellebbezési kérelme is. Helyesen hivatkozott az elsőfokú bíróság arra, hogy a rendelkezésre álló munkaügyi iratok alapján a tényállást aggálytalanul meg lehetett állapítani és az alapperben eljáró bírói tanácsok tagjainak tanúkenti kihallgatásától további érdemi információ nem lett volna várható. Helyesen járt el ezért az elsőfokú bíróság, amikor a felperesnek a tanúk kihallgatására irányuló bizonyítási indítványát, mint szükségtelent elutasította.

A polgári eljárásjog szabályai nem teszik kötelezővé a bíróság számára azt, hogy valamennyi, a felek által bejelentett tanút kihallgasson. A bíró pervezetési tevékenységébe tartozik annak eldöntése, hogy a felek által előadott körülmény bizonyítása érdekében bejelentett tanú kihallgatása szükséges-e. Amennyiben a bíróság úgy ítéli meg, hogy az adott tény bizonyítására kihallgatni indítványozott tanú meghallgatása szükségtelen, a tanú kihallgatását mellőzheti azzal, hogy ezt az ítéletben indokolnia kell. Ezen kötelezettségének az elsőfokú bíróság eleget tett, a tanúk kihallgatására irányuló bizonyítási indítvány mellőzése ezért nem ütközik a Pp. 2. § (1) bekezdésében rögzített, a feleknek a jogviták elbírálásához és a perek tisztességes lefolytatásához való jogainak érvényesítésére vonatkozó kötelezettségébe sem.

Az ítéletábra ezen indokok alapján az elsőfokú bíróság ítéletét az indoklás kiegészítésével a Pp. 253. § (2) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a szerint alkalmazandó 78. § (1) bekezdés alapján a felperes viseli a másodfokú eljárás során felmerült költségeket.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes 29.088.597 forint összegű kár megtérítésére irányuló keresetét teljes egészében elutasította. A felperes fellebbezésében keresetét 1.500.000 forintra leszállította. Tartalmilag ez azt jelenti, hogy keresetét 1.500.000 forint erejéig tartja fenn és az elsőfokú ítéletnek az 1.500.000 forint összegű keresetét elutasító rendelkezését nem sérelmezi, vagyis az alperes fellebbezési ellenkérelmében kifejtett érvelésének megfelelően az ítélet 1.500.000 forint összegű keresetét elutasító rendelkezése jogerőre emelkedett.

A fellebbezésben vitatott érték tehát az Itv. 39. § (1) bekezdés alapján 1.500.000 forint, a tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési illeték pedig az Itv. 46. § (1) bekezdés alapján 120.000 forint. A le nem rótt fellebbezési illeték viselésére a Pp. 239. §-ra figyelemmel alkalmazandó 78. § (1) bekezdés, valamint a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdés alapján a felperes köteles.

A másodfokú eljárásban pernyertes alperes perköltség igényt nem terjesztett elő, ezért az ebben történő határozathozatalt az ítéletábra a Pp. 78. § (2) bekezdése alapján mellőzte.

Budapest, 2016. október 5.

. Lukács Zsuzsanna s. k.
a tanács elnöke

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s. k.
előadó bíró

Kepesné dr. Bekő Borbála s. k.
bíró

A kiadmány hitelül: